

Broj: 01-02/2-2362/25 SK/AO
Sarajevo, 01.12.2025. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE BIH
DOM NARODA
n/r gđa Aida Hadžić-Salkić, sekretar
n/r gđa Belma Kapo, delegat

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primijeno: 03-12-2025			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/2	- 02 -	529 531 551	125

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
n/r gđa Edita Kalajdžić, sekretar

Predmet: Odgovor na delegatska pitanja, **dostavlja se-**
Veza: Akt sekretara Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 05/2-02-529;531;551/25 od 03.10.2025. godine i akt sekretara Vlade Federacije BiH br. 03-04-1700-4/2025 od 09.10.2025. godine

Poštovane,

Aktima broj i datum veze, Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike su dostavljena delegatska pitanja koja je uputila Belma Kapo, delegat u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Pitanja se odnose na potrebu dopune Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine, i to kako slijedi:

- uvrštavanje djece oboljele od celijakije s utvrđenim invaliditetom od najmanje 60% u kategoriju hroničnih bolesti koje omogućavaju roditelju sticanje statusa roditelja njegovatelja do navršene 18. godine života, kao i pravo na tuđu njegu;
- priznanje prava roditeljima djece oboljele od celijakije na rad u skraćenom radnom vremenu od četiri sata dnevno uz naknadu razlike plaće;
- osiguravanje zaštite radnog statusa i drugih prava iz radnog odnosa roditelja.

U vezi sa navedenim, informišemo Vas kako slijedi:

Institut roditelja njegovatelja uveden je Zakonom o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 75/21) kao specifičan i iznimno važan oblik socijalne i ekonomske zaštite, namijenjen roditeljima djece i odraslih osoba koje se suočavaju s najtežim stepenima invaliditeta. Njegova je suštinska svrha osigurati stabilnu pravnu i materijalnu podršku roditeljima koji, zbog cjelodnevnne, neprekidne i intenzivne brige o osobi s invaliditetom, nisu u mogućnosti sudjelovati na tržištu rada, niti ostvariti prihod od zaposlenja.

U skladu s članom 6. Zakona, pravo na status roditelja njegovatelja može se priznati isključivo roditelju osobe s 100% oštećenjem organizma, kojoj je istovremeno priznato i pravo na tuđu njegu i pomoć prve grupe. Riječ je o osobama koje su trajno vezane za postelju ili invalidska kolica, slijepim osobama s minimalnim ostatkom vida, te osobama koje, zbog težine oštećenja organizma, nisu u stanju samostalno obavljati

čak ni osnovne životne funkcije kao što su kretanje, hranjenje, održavanje higijene, odijevanje ili obavljanje fizioloških potreba.

Ovakvo normativno rješenje nije rezultat slučaja, već promišljene zakonodavne namjere. Ono jasno odražava princip prema kojem se pravo dodjeljuje samo u slučajevima potpune i trajne ovisnosti o tuđoj pomoći, odnosno u situacijama u kojima roditelj preuzima ulogu stalnog njegovatelja u punom radnom smislu. Na taj način institut roditelja njegovatelja služi kao zamjena za zaposlenje, a ne kao dodatni ili dopunski oblik zdravstvene, finansijske ili socijalne podrške koji bi se primjenjivao u širem krugu zdravstvenih stanja.

U praksi se invaliditet uvijek utvrđuje na temelju stepena oštećenja organizma, funkcionalnih ograničenja, te potrebe za tuđom njegom i pomoći, a ne prema samoj medicinskoj dijagnozi. To je temeljni princip sistema vještačenja i zaštite osoba s invaliditetom, kojim se osigurava objektivnost, pravičnost i dosljednost u priznavanju prava.

S tim u vezi prihvatanje prijedloga da se status roditelja njegovatelja veže isključivo uz celijakiju kao dijagnozu značilo bi odstupanje od tog osnovnog principa. Takav bi pristup otvorio vrata stvaranju presedana kojim bi i druge dijagnoze, poput dijabetesa tipa 1, epilepsije, fenilketonurije, autoimunih i hematoloških poremećaja ili malignih bolesti u djece, mogle zahtijevati jednako izdvajanje iz sistema, neovisno o razini funkcionalnog oštećenja.

Time bi se narušila sistemska koherentnost postojećeg okvira i ugrozila njegova objektivnost, a sistem bi se izložio riziku fragmentacije, parcijalnih rješenja i neujednačenog pristupa različitim skupinama korisnika.

Slijedom navedenog, proširenje prava na drugu grupu tuđe njege i pomoći, kao i na djecu oboljelu od celijakije, neminovno bi dovelo do narušavanja temeljne logike na kojoj počiva institut roditelja njegovatelja. Prije svega, time bi se razvodnila osnovna svrha instituta, koji je izvorno zamišljen kao iznimno i strogo ciljano pravo namijenjeno roditeljima osoba s najtežim oblicima invaliditeta, onima kojima je potrebna stalna, cjelodnevna briga i podrška u obavljanju najosnovnijih životnih funkcija.

Istovremeno, takvo bi proširenje rezultiralo gubitkom jasne i nužne diferencijacije između prve i druge grupe tuđe njege i pomoći, čime bi se narušio postojeći sistem procjene invaliditeta koji počiva na funkcionalnim kriterijima, a ne na medicinskim dijagnozama ili parcijalnim pristupima.

Konačno, širenjem kruga potencijalnih korisnika, institut roditelja njegovatelja izgubio bi svoj izvorni karakter iznimnog i strogo ograničenog prava, rezerviranog isključivo za najteže slučajeve potpune ovisnosti o drugoj osobi.

Ukoliko postoji namjera da se dodatno osnaži podrška djeci oboljeloj od celijakije ili da se olakša briga njihovih roditelja, puno su prikladniji i učinkovitiji drugi instrumenti politike, a koji su raspoloživi mehanizmi na nivou kantona, kao što su:

- refundacija troškova posebne prehrane, koja omogućava pokrivanje stvarnih i izravnih izdataka vezanih uz bezglutensku dijetu,
- zdravstvene i nutritivne subvencije, namijenjene osiguranju dostupnosti medicinski indicirane hrane i potrebnih dodataka,

- programi podrške u školama i vrtićima, uključujući edukaciju osoblja, prilagođenu prehranu i nadzor nad sigurnim nutritivnim okruženjem,
- dodatne socijalne naknade usmjerene prema porodicama koje se suočavaju s povećanim troškovima zbog hroničnog zdravstvenog stanja djeteta.

Zakon o radu Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/16, 89/18, 44/22 i 39/24) već predviđa mogućnost da jedan od roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju radi u polovini punog radnog vremena, pri čemu ostvarivanje tog prava nije ograničeno isključivo na djecu sa 100% invaliditetom. Na taj način zakonodavac je osigurao određenu razinu fleksibilnosti i omogućio pružanje podrške široj skupini roditelja koji se suočavaju s povećanim potrebama njege i brige, bez zadiranja u osnovnu svrhu instituta roditelja njegovatelja, koji je namijenjen isključivo slučajevima potpune ovisnosti djeteta o drugoj osobi.

Po osnovu Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj 75/21), roditelj njegovatelj ima ona prava koja su propisana članom 11. Zakona, odnosno roditelj njegovatelj ima pravo na mjesečnu naknadu u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu s Zakonom o radu („Službene novine Federacije BiH", br. 26/16 i 89/18), na koju se uplaćuju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.

U skladu s odredbom člana 11. stav (5) Zakona, obračun, prijavu i uplatu mjesečne naknade i pripadajućih doprinosa iz st. (1) i (2) ovog člana, kao i prijave/odjave u Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa vrši centar za socijalni rad, odnosno općinska služba za socijalnu zaštitu.

U skladu s članom 12. Zakona, sredstva za finansiranje naknade i doprinosa iz člana 11. Zakona osiguravaju se u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu sve prethodno izloženo, jasno je da se inicijativa za proširenje prava u predloženom obimu mora razmotriti s posebnim oprezom i punim uvažavanjem kompleksnosti pitanja. Svaka intervencija u postojeći pravni okvir mora biti promišljena, stručno utemeljena i precizno usklađena s izvornom svrhom instituta roditelja njegovatelja, koji je zamišljen kao krajnji instrument podrške porodicama osoba s najtežim stepenom ovisnosti o tuđoj njezi.

Jednako tako, svaka buduća izmjena mora počivati na načelima pravednosti, jednakosti pristupa pravima i dosljedne primjene kriterija, kako bi se spriječile neujednačenosti, parcijalna rješenja i narušavanje sistema.

S poštovanjem,

MINISTAR

 Adnan Delić

Dostavljeno:

- Naslovu
- a/a